



Til:
Statsforvaltere

17.06.2024

Kopi til:
Miljødirektoratet

Oppfordring til å endre kommunenes praksis ang. dispensasjoner fra båndtvangsplikten til hundepøver og rype- og skogsfugltakseringer

NOAH – for dyrs rettigheter, BirdLife Norge, Naturvernforbundet og Dyrebeskyttelsen vil gjøre Statsforvaltere oppmerksomme på problematikken rundt de utallige dispensasjonene gitt av kommunene til hundepøver og taksering enten i april eller i august, eller begge deler, ifølge hundeloven § 9 første ledd bokstav e. De undertegnede vil uttrykke bekymring over kommunenes omfattende og uoversiktlige praksis hvor det gis dispensasjoner til fuglehundtrening og/eller fuglehundpøver på våren etter at den generelle båndtvangen inntreffer 1. april, og til taksering og/eller hundepøver på sensommeren før den generelle båndtvangen avslutter 20. august.

Hundepøver er mange steder et stort problem og vi mener at hensynet til fugler og dyr rett og slett ignoreres. De lovene som skal sikre hensynet til den ville naturen vektlegges ikke, og det gis mange dispensasjoner på autopilot. Fordi det er en forventning om at slik dispensasjon skal gis, og at dette er greit. Konsekvensen er at hekninger mislykkes og at fugle- og dyreunger dør.

Vi vil utfordre denne tenkningen. Vi minner om at hundetrening ikke på noen måte er viktig for samfunnet. Det er en hobby knyttet til småviltjakt. Småviltjakt er i et moderne samfunn en hobby som stort sett handler om jakt på arter som har opplevd stor tilbakegang og en presset bestandssituasjon (ryper, skogsfugl osv).

Det å tillate hundetrening i hekkeområdene til disse artene gjør at deres hekkesuksess risikerer å forringes vesentlig. De får ikke frem så mange unger som de ellers ville. Det må bli slutt på praksisen med ukritisk og omfattende dispensasjoner til hundetrening i fugler og dyrs hekkesetid og yngletid. Denne praksisen bidrar til å øke naturkrisen, og er helt unødvendig.

Manglende kunnskapsgrunnlag

Kommunene opplever ofte vurderinger rundt tematikken som vanskelig, og de undertegnede organisasjoner får dermed mange henvendelser om dette i løpet av året, både fra kommunale saksbehandlere og publikum. Vi opplever at kommunene ofte ikke foretar tilstrekkelige vurderinger av dispensasjonens påvirkning av ville dyr i en sårbar tid, og at det i noen områder er blitt en praksis at det gis flerårige dispensasjoner til nevnte aktiviteter uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om dispensasjonenes effekt verken på de økosystemet generelt eller spesifikke sårbare bestander.

Det er også utfordrende å få en oversikt over områder hvor de ulike dispensasjonene gjelder slik at det tas en vurdering av samlet belastning, jf. naturmangfoldloven § 10 hvor det er fastsatt at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil

 **Naturvernforbundet**

bli utsatt for. Paragraf 9 (føre-var-prinsippet) blir i liten grad brukt, selv om det ofte er opplagt kunnskapsmangel.

Det understrekes i tillegg at selv om kunnskapsgrunnlaget skulle vise at forvaltningsmålet til den konkrete *arten* ikke blir negativt påvirket av treningsaktiviteten, gjør ordlyden i naturmangfoldloven § 15 første ledd annet punktum klart at forbudet mot unødig jaging, skade og lidelse (og fare for det) gjelder uavhengig av bestandssituasjonen. Vi mener også at ifølge føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 bør dispensasjoner begrenses til de tilfeller der man har tilstrekkelig bevis for at aktiviteten ikke forårsaker unødig jaging, skade eller lidelse, eller fare for det, eller andre negative påvirkninger på viltlevende dyr eller økosystemet som helhet. Bevisbyrden om at ville dyr og bestander ikke blir påvirket av aktivitetene, ligger dermed hos søkeren av dispensasjon og kommunen.

Dispensasjoner kan være i strid med naturmangfoldlovens forbud mot unødig jaging

Ifølge hundeloven § 9 første ledd bokstav e kan kommunen fastsette ved forskrift eller enkeltvedtak at båndtvang ikke gjelder for hund med særlige bruksformål, avgrensede områder eller nærmere angitte hunderaser, eller hundetyper eller for hunder som har særskilt trening. Ved dette kan kommunen blant annet legge ut et område som dressurområde for hunder (dersom samtykke som nevnt i § 8 første ledd foreligger). Ifølge § 9 tredje ledd kan en hund som nyttes som jakthund eller er under trening eller prøve for dette, slippes på en aktsom måte slik det er naturlig ut fra bruksformålet uten hinder av § 4 fjerde ledd når dette ikke er i strid med viltloven, naturmangfoldloven, reindriftsloven eller regler om båndtvang. Det er viktig å bemerke at hunder som brukes til trening under dispensasjonene, er løse «for å få trent og konkurrert», jf. innspill fra Norsk Kennel Klubb ifølge forarbeidene til hundeloven.

I forarbeidene til hundeloven er det lagt til grunn at kommunene må påse at dispensasjoner som gis, ikke innebærer en vesentlig risiko for viltet i yngletid eller andre sårbare perioder, og at fare for unødig jaging unngås.

Hvordan en hund slippes «på en aktsom måte», er en skjønnsmessig vurdering hvor dyrevelferden til viltlevende dyr og påvirkning på sårbart naturmangfold utgjør et sentralt hensyn. Dyrevernhensyn er også relevant etter naturmangfoldloven.¹ I Prop. 161 L (2012-2013) er det skrevet om naturmangfoldloven § 15 første ledd siste punktum om “unødig jaging av vilt” at «[e]t av hovedhensynene bak den siste bestemmelsen er hensynet til dyrevelferd.» Som eksempel på hva som etter forholdene kan være «unødig jaging» i lovens forstand, nevnes på side 21 «trening av hund for jakt- og ettersøksformål. Aktiviteten i seg selv vil ikke generelt rammes av bestemmelsen, men slik aktivitet i viltets yngletid eller andre sårbare perioder, kan innebære unødig jaging. Denne type trening må da gjennomføres på andre tidspunkter i stedet.» (Vår understrekning)

De undertegnede vil minne om at båndtvangsperioden er satt opp for å beskytte vilt i en sårbar periode og at det er svært uheldig at det å gjøre unntak fra båndtvangsperioden er blitt en «normal» praksis. For mange arter er våren en krevende tid hvor dyr/fugl bruker alle sine energiressurser til

¹ Sivilombudet uttalte i 2020 (sak 2019/4547 «Tillatelse til utsetting av fasan og rapphøns for hundetrening») at dyrevelferden til de konkrete viltlevende dyrene utgjør et relevant hensyn etter naturmangfoldloven og forskrifter gitt i medhold av naturmangfoldloven.

 **Naturvernforbundet**

Yngling eller hekking, og når det åpnes for hundepøver og -trening i båndtvangstiden, kan det føre til negative konsekvenser både for det enkelte dyret og bestanden.

All trening av hunder og bruk av hunder til taksering i båndtvangstiden må være «absolutt» forbudt, og dispensasjoner bør begrenses kun til de tilfeller der man har tilstrekkelig bevis for at aktiviteten ikke forårsaker unødig jaging, skade eller lidelse, eller fare for det, eller andre negative påvirkninger på viltlevende dyr eller økosystemet som helhet, jf. føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9.

De undertegnede mener i tillegg at økonomiske og rekreasjonsmessige hensyn ikke kan legges særlig vekt i disse sakene om dispensasjoner.

Også trening av jakthunder utenfor båndtvangstid kan komme i strid med naturmangfoldloven og dyrevelferdsloven, spesielt i verneområder som nasjonalparker, og at dette må avgjøres etter en konkret vurdering basert på det konkrete området og ikke minst på de forholdene som gjør seg gjeldende i det konkrete året. Praksisen med flerårige dispensasjoner må avsluttes.

Sikringsreglene må samordnes

Ifølge forarbeidene til hundeloven kan det i verneområder være fastsatt særlige regler om båndtvang, med hjemmel i naturmangfoldloven, og at verneforskriftene også ofte har et generelt krav om å unngå å skade eller unødig forstyrre dyrelivet. I denne forbindelse har Statsforvalteren i Innlandet påpekt at unntak fra sikringsreglene i liten grad blir gitt i forskriftsform, men i form av enkelttillatelser og at disse kan komme i konflikt med andre regelverk, som naturmangfoldloven. Statsforvalteren har uttrykt et ønske om at det ses nærmere på mulighetene for en samordning på tvers av forvaltningsregimene for å øke forutberegneligheten for berørte parter. De undertegnede støtter et slikt forslag, og mener at nasjonale retningslinjer og/eller pålegg for kommunenes adgang til å fastsette unntak kan være et viktig bidrag til å legge til rette for en slik samordning.

Det er påpekt i forarbeidene til hundeloven at ved behov kan kommunene be om veiledning fra miljømyndighetene når de vurderer unntak fra båndtvangsreglene der bruken er rettet mot trening på vilt, i viltrike områder, eller i sårbare perioder. De undertegnede lurte på om Statsforvaltere har fått slike henvendelser fra kommunene, og ber om informasjon om hvordan det er lagt til rette for veiledning og / eller rådgiving til kommunene.

Med vennlig hilsen

NOAH – for dyrs rettigheter
v/

Siri Martinsen
Leder

BirdLife Norge
v/

Kjetil Aa. Solbakken
Generalsekretær

Naturvernforbundet
v/

Truls Gulowsen
Leder

Dyrebeskyttelsen Norge
v/

Åshild Roaldset
Daglig leder